

Bântuit, după cum consemnează scrierile vechi, de năprasnice focuri, care făceau scrum și Țările Române. În ce fel se făcea înștiințarea că „arde“? Cum ajungeau „pojarnicii“ la locul cu pricina? Despre toate acestea ne-a povestit maiorul Dan Marciuc, de la Inspectoratul pentru Situații de Urgență „Mihail Grigore Struza“ din Iași.

Istoria consemnează încă de prin secolul al XVII-lea nenumărate focuri care au ars spinarea gârbovită a Iașului, făcând scrum, deopotrivă, bordeie și curți boierești. Amestecate în chipul cel mai bizar cu putință, conacele trainice, de piatră, trăiau alături de căsuțe pitice, acoperite cu paie, stuf sau draniță, acoperișuri în pericol să ducă vâlvătaia focului mai departe, chiar și la cea mai neînsemnată scânteie. Pârjolurile căpătau proporții înspăimântătoare, răspândindu-se rapid din mahala în mahala, fără ca vreo mână omenească să poată interveni la timp. În urma unui astfel de prăpăd, orașul rămânea pustiu, cocioabele numai scrum, iar în praful ulițelor puținii supraviețuitori își jeleau soarta. În asemenea împrejurări, stăpânirile vremii se îndărătniceau să facă oleacă de ordine și să încropească unele măsuri pentru ca următorul foc să nu aibă aceleași urmări. Așa se face că, pe la 1777, Divanul Domnesc a dat grija „focurilor“ în seama podarilor orașului, care aveau datoria de a interveni în grabă într-o astfel de situație. „În anul 1809, la sesizarea Administrației ruse, Divanul Moldovei ia măsuri «pentru întâmplare de foc»: se cumpără caii necesari și sacalele cu apă, tulumbe (pompe) de la Kiev, se înmulțește numărul hornarilor, iar locuitorii sunt obligați să vină cu uneltele lor și să ajute la stingerea focului“, ne-a explicat maiorul Dan Marciuc, purtătorul de cuvânt al Inspectoratului pentru Situații de Urgență (ISU), cel care s-a ocupat îndeaproape de istoricul pompierilor ieșeni. Pe la 1815, prin hotărâre domnească, toate mănăstirile din Iași trebuiau să aibă, în mod obligatoriu, șase căzi pline cu apă, gata să fie utilizate în caz de pojar, șase căngi și șase topoare. De asemenea, erau interzise construcțiile din lemn și păstrarea unor cantități însemnate de păcură sau praf de pușcă în dughene. Cinci ani mai târziu, catagrafia orașului Iași consemna, între slujitorii Agiei, primii 15 tulumbagii și 8 apari, acestea constituind primele încercări de organizare a ceea ce astăzi numim unitate de pompieri. „În secolul al XIX-lea, un incendiu însemna că focul de la o casă se ducea până la primul curs de apă. Ardeau cu zecile de case. În plus, tulumbagiile nu erau organizați într-o formă militară, ci doar pe bază de voluntariat. Până n-au avut loc niște incendii de mare amploare, astfel încât boierii să intre la griji, lucrurile n-au evoluat“, ne-a explicat dl. Marciuc.

Vestitorul din turnul Goliei

În mai multe rânduri, orașul a fost mistuit de flăcările necruțătoare. Primul mare incendiu s-a petrecut în anul 1821, pagubele pricinuite fiind de nemăsurat, fiindcă tulumbagii Agiei n-au acționat, fugind care-ncotro să-și salveze viața. Documentele vremii arată apoi că, la 1822, au ars peste 250 de case, 11 biserici și șase sinagogi. Șirul pârjolurilor a continuat cu marele foc de la 19 iulie 1827. „La 1827, iulie în 19 au fost focul cel mare în care s-a topit ispisoaice și acte vechi ale pământului, aflătoare în arhiva Vistieriei și a Divanului, ce se ținea de condicatul Curții sau izbașa“, scria cronicarul Manolache Drăghici. Acest din urmă nefericit eveniment a determinat autoritățile timpului ca rudimentarele organizări ale tulumbagiilor să iasă din letargie și să poruncească atât măsuri pentru prevenirea incendiilor, cât și grabnica aprovizionare a orașului cu cele trebuitoare hranei și reconstrucției locuințelor distruse. „Multe dintre necurmatele focuri întâmplăte la Iași erau cauzate de «răi voitori și vagabonți.»». De aceea, stăpânirea mărește numărul oamenilor necesari la mânuirea tulumbelor, organizează aprovizionarea cu apă prin înmulțirea sacagiilor și aparilor, iar în turnul Goliei, care era mult mai înalt atunci, se așază un vestitor. Orașul era supravegheat pe baza câmpului vizual. Unde se vedea că iese fum nefiresc, erau anunțați pojarnicii. Bineînțeles, deplasarea se făcea călări, cu sacale“, ne-a explicat maiorul Marciuc.

Primele măsuri de prevenire a incendiilor

Regulamentul Organic pus în aplicare, în Moldova, la 1 ianuarie 1832, este documentul care statornicește primele măsuri de apărare a orașelor împotriva incendiilor: „Spre a se feri orașul de primejdia focului, la care a fost supus în atâtea rânduri, se vor lua toate măsurile feritoare obicinuite la asemenea împrejurări, din care cea dintâi măsură este prevăzută prin legiuire ca să fie îndestulare de apă în orașe. Osebit de aceasta, 4 havuzuri de piatră, largi și încăpătoare de apă, se vor zidi în piețele orașului, unde vor sta și sacalele și uneltele focului întru păstrare“. Documentul mai prevedea înființarea unei bresle de tulumbagii, alcătuită din 24 de oameni conduși de un căpitan, scoaterea cantităților mari de „materii arzătoare“ din oraș („cherestea, păcură, stuh, fân“), iar locuitorii orașului să aibă pe la casele lor unelte trebuitoare în cazul unei „întâmplări de foc“: funii, căngi, scări, căzi cu apă. Deși prevăzute în mod expres, aceste măsuri nu au fost puse în aplicare, uneltele fiind stricate, iar interesul Sfatului Municipal în a le repara extrem de scăzut. Astfel că focurile au continuat nestingherit să decimeze orașul. La 25 iunie 1833, un foc mare, pornit din mahalaua Tătărașilor, a făcut scrum 262 de case și două biserici, însă autoritățile și marii boieri nu s-au trezit din nepăsare

nici în acest ceas, averile lor fiind adăpostite de ziduri sigure de piatră. Despre incendiul izbucnit în Tătărași „Albina Românească“ scria: „Îngustimea ulițelor, mulțimea căsuțelor fără siguranțe făcute și negrijirea de a acoperi casele cu oale sau cu tablă în acest feliu repede pășind din vale în deal, flacăra în al ei curs cuprindea bordeie, biserici, și care și în culme ajungând, s-au dezbinat în două ramuri, una spre Sf. Vineri, alta spre Beilic“. Totuși, această întâmplare nefericită avea să miște cât de cât lucrurile și, mai ales, atitudinea autorităților. La ordinul generalului Kisselef, Sfatul administrativ propune înființarea unei „roate“ (companii) de pojarnici, înzestrată cu toate uneltele necesare în caz de foc. În noiembrie 1833, se întocmește un proiect „pentru formarisirea comandai de foc supt numire de pojarnici, pentru orașul Eși“. Această „roată“ era alcătuită din 3 ofițeri, 9 unterofițeri (subofițeri), 2 barbancici (cei care aveau grijă de cai), 90 de soldați pojarnici și un conoval (fierar). „Se hotărăște, tot atunci, construirea a 12 mașini pentru adus apă, fiind angajați în acest scop doi meșteri din Iași, Carl Rihter și Iohan Kapusanschi, cu prețul de 800 de lei mașina. Tot ei se angajează să facă și 100 de cofe. Tulumbe noi (de la Petresburg) sunt aduse la Iași cu boii, de la Sculeni. Pentru ca pojarnicii să nu umble pe jos până la sacale și tulumbe se contruiește și o «droagă» pentru transportul lor“, ne-a mai spus dl. maior Marciuc. Proiectul este înaintat spre aprobare cancelariei domnești, la 3 ianuarie 1835, iar pe 22 mai este consemnată oficial existența și funcționarea „roatei.“

„Roata de pojarnici“, prima companie românească de pompieri

De la 15 mai 1835, „roata“ a început să funcționeze, sub comanda căpitanului Bacinschi și a locotenenților Racliș și Măcărescu. La București, o companie similară avea să fie înființată abia 10 ani mai târziu. „Pojarnicii au fost luați de la diferite arme. La origine, n-au existat ofițeri de pompieri ca formație: unul era cavalerist, altul infanterist, altul artilerist. Primul căpitan-comandant de pompieri consemnat la Iași a fost Bacinschi, al cărui nume îl poartă astăzi o stradă din apropiere de Billa“, a precizat maiorul Marciuc. Pojarnicii ieșeni aveau la dispoziție 76 de cai, 24 de sacale, patru tulumbe și cinci căruțe. Anexa la Regulamentul de înființare a „roatei“ prevedea că „toate instrumenturile de pojar“ trebuie ținute sub acoperiș vara, iar iarna la loc ferit de îngheț. De asemenea, paharele de aramă de la tulumbe trebuiau unse cu său după fiecare utilizare, la fel ca și furtunurile, care erau confecționate din piele. Că lucrurile fuseseră organizate în stil cazon, cât se poate de serios, o dovedește și faptul că proiectul aprobat la 1835 prevedea și portul unei uniforme

specifice: „vor avea mundire, după forma de pedestrimă a Miliției... cu guler vântat și cu șase bunguri albi. Pantaloni cu postav sur, căzăcești, cu vipisă vântată“.

Subordonați Ministerului Trebilor Dinăuntru

Treptat, lucrurile au început să intre pe un făgaș normal, iar companiile de pojarnici să fie înființate în mai toate orașele Moldovei. Acestea se aflau în subordinea Ministerului Trebilor Dinăuntru (azi Ministerul Administrației și Internelor), iar pe plan local răspundeau în fața Eforiei. „După Războiul de Independență s-a hotărât desființarea pompierilor și, timp de zece ani, toate cazărmile asigurau, prin rotație, acest serviciu. Și-au dat seama că nu se poate funcționa astfel, mai ales că avuseseră loc și niște incendii puternice și s-au reintrodus companiile de pompieri“, ne-a explicat dl. Marciuc. Mult mai târziu au apărut și școlile de subofițeri pentru unitățile de pompieri, pe lângă școlile militare ale Ministerului de Război, la București și Câmpina. Astăzi, o școală pentru pregătirea pompierilor subofițeri funcționează la Boldești, iar la București se pregătesc cei care urmează cursurile Facultății de Pompieri.

De la care Knaust la mașini de ultimă generație

În decursul lungul celor 172 de ani de existență, pojarnicii de la Iași, deveniți între timp pompieri în subordinea Ministerului de Interne, au utilizat, pe rând, de la tulumbe și sacale, care de unelte de tip Knaust (1882), până la primele autopompe-cisterne cu rezervor de 1.000 de litri, produse, prin anii '40 ai secolului trecut, la Arad și stingătoare manuale „Pompier“, cu praf și spumă. În anul 1949, pompierii au fost dotați cu primele autopompe cisterne Praga, fabricate tot la Arad, după licență cehoslovacă, primele lor mașini moderne. După anul 2001 pompierii au primit în dotare autospeciale de medie intervenție tip DAC LANCER 444 și autoutilitare Mercedes Vito 110 D, pentru descarcerarea persoanelor în cazul accidentelor rutiere grave. Iar de curând, au primit autospeciale IVECO Magirus, practic mașini utilizate și dotate cu echipamente de intervenție de ultimă generație.

Pompierii ieșeni, foști pojarnici, intervin azi în toate situațiile de urgență

În zilele noastre, în conformitate cu legislația de aliniere la cea a Uniunii Europene, unitățile de pompieri militari din România au fost reorganizate și restructurate, devenind Inspectorate pentru Situații de Urgență. Acest lucru presupune asumarea de responsabilități în plus, printre care intervenția în cazul unor accidente grave, pentru descarcerare, prin componenta SMURD (Serviciul

Mobil de Urgență Reanimare și Descarcerare). „Acum, domeniul de activitate este mult lărgit în jurul periclitării vieții omului, atât de dezastrele naturale, cât și de echipamente și utilaje tehnologice. Îndeplinim misiuni pirotehnice, care însumează circa 30% din totalul acțiunilor. De asemenea, SMURD-ul însumează alte 30% din totalul acțiunilor. Acum, oamenii s-au obișnuit să sune la 112, numărul unic pentru urgențe, aproape în orice situație: și când o persoană se blochează în lift, și în caz de înec, și în situația în care anumite animale cad în fântâni sau lacuri“, a precizat purtătorul de cuvânt al ISU Iași. În subordinea ISU se află două unități de pompieri care funcționează în municipiul Iași, plus alte două la Pașcani și Târgu Frumos. Din cauza numărului mare de misiuni, într-un județ clasat pe locul doi ca număr de locuitori și întindere la nivel național, ISU Iași va angaja, în perioada imediat următoare, încă 200 de persoane. „Acum funcționăm cu circa 300 de angajați, ultimii 200 veniți anul trecut, în toamnă“, ne-a explicat maiorul Marciuc. Tot în conformitate cu legislația europeană, în fiecare localitate rurală va trebui să existe un serviciu voluntar pentru situații de urgență. Astfel de servicii au fost înființate deja în anumite comune ieșene, însă nu toate au în dotare o autospecială cu care să poată interveni în caz de incendiu.

-

-